

עת"א 12460/09/16 - י נ נגד שרות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 12460-09-16 נ(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' תיק חיצוני: מספר תיק חיצוני

בפני העותר
כבוד השופטת עמיתה ק. רג'יניאנו
י נ
ע"י עו"ד חגי קלעי
נגד המשיב
שרות בתי הסוהר

החלטה

1. העותר נדון למאסר של 9 שנים בגין הרשעתו בעבירות מין, תקיפה ואיומים. נושא מאסרו מיולי 2012. תום מאסרו פברואר 2021. מסווג לקטגוריה א'.
2. העותר הגיש עתירה שכותרתה "בקשה לטיפול דחוף בשיניים".
נטען בה, כי הוא סובל מכאבי שיניים חמורים ואינו יכול לקבל את הטיפול בכלא ("רופא השיניים של שב"ס אינו עורך טיפולים כאלה") וחרף זאת שב"ס מסרב לתת לרופא השיניים שלו דר' יחיא קאסום מהצפון, שטיפל בו בעבר, (להלן: "**הרופא הפרטי**") להיכנס לתחומי הכלא ולא מאפשר לו (לעותר) לצאת לטיפול שיניים מחוץ לכלא.
3. בכתב התשובה, הביע המשיב התנגדותו לקבלת העתירה וסמך התנגדותו על חוות דעתו של דר' יונתן זץ, רופא השיניים של ביס"ר רימונים (להלן: "**רופא השיניים**"), התייחסותו של מפקד ביס"ר רימונים והוראות הפקודה. נטען, כי בהתאם להוראות הפקודה העותר זכאי לסל השירותים הניתן על ידי קופת חולים למבוטחיה. הוצעה לעותר, בינתיים, אפשרות לביצוע תותבת. העותר סירב וטען כי הוא רוצה לעשות שתלים. אושרה לעותר הכנסת רופא פרטי לכלא לצורך בדיקה ותוכנית טיפול, אבל הוא לא הסכים להגיע לבית הסוהר והעותר ביקש לצאת לחופשה לצורך טיפול בשתלים. נטען, כי לפני מספר חודשים הסכים העותר לביצוע התותבות אך לא פנה יותר למרפאת השיניים. מהתייחסותו של מפקד בית הסוהר עולה, כי על פי נוהלי שב"ס, רק מומחה לכירורגית פה ולסת או מומחה למחלות חניכיים יכול לבצע את השתלים.
4. לבקשת העותר מונה לו סניגור מהסניגוריה הציבורית והוגשה עתירת אסיר מתוקנת. בעתירה

המתוקנת נתבקש בית המשפט:

א. להתיר לעותר לצאת לחופשות מיוחדות לצורך קבלת טיפול רפואי - התקנת שתלים, טיפול שאינו יכול לקבל בין כותלי הכלא וזאת בהתאם לפקנ"צ 04.40.00 (חופשות אסירים).

ב. לחילופין, להתיר לעותר לצאת באבטחה מבית הסוהר לצורך קבלת הטיפול האמור.

העתירה מתייחסת בפירוט רב למצב הרפואי של השיניים.

5. בעיות השיניים הקשות מהן סובל העותר אינן שנויות במחלוקת. (דברי ב"כ המשיבה בישיבה ביום 27.12.16).

בנסיבותיו הקשות של העותר לא אצא ידי חובתי באמירה כללית ואפרט:

א. עובר לתחילת ריצוי מאסרו טופל העותר אצל רופא פרטי, ועבר טיפולי עקירה, השתלת שיניים וכיתור. בשל כניסתו של העותר למאסר (22.7.2012) לא הושלמו טיפולי ההשתלה וזמן קצר לאחר תחילת ריצוי מאסרו, החלו השתלים להתפרק והעותר סבל ועודנו סובל מכאבים קשים.

העותר לא קיבל בכלא טיפול הולם למצבו למעט משככי כאבים וטיפול בדלקות.

ב. בעיות השיניים גרמו לעותר למגבלות משמעותיות באכילה ובעקבות זאת לבעיות במערכת העיכול. ב- 3.1.2013 המליצה דר' גרינברג לספק לעותר מזון רך (נספח ע/4). למרות המלצתה, לא סופק לו מזון רך. (נספחים ע/5 וע/6 מיום 31.1.2013). במזכר שכתבה למפקד אגף 16 ציינה שלמרות המלצתה, העותר לא מקבל אוכל טחון. והוסיפה כי הוא סובל מבעיות ודלקות בשתלים והמליצה על הכנסת רופא שיניים פרטי שיעשה את השתלים, ולספק לעותר אוכל רך.

ג. בהסתמך על תיקו הרפואי של העותר, מפרט ב"כ העותר אחד לאחד את הביקורים של העותר במרפאת השיניים, תלונותיו על סבל וכאבים והטיפול התרופתי שקיבל. אין חולק שכל הטיפולים שקיבל העותר לא טיפלו בבעיה האמיתית אלא בסימפטומים ולהקל על הכאבים.

הנספחים שצולמו מתיקו הרפואי של העותר צורפו לעתירה והם מדברים בעד עצמם.

ד. נספחים ע/7 - ע/15 (בתקופה שבין 6.3.2013 - 8.10.2013) מלמדים על התדרדרות במצב

השיניים והלסתות של העותר.

- ה. כעולה מנספחים ע/16 וע/17, המשיב לא סיפק לעותר אוכל טחון, עקב בעיות כשרות (בד"ץ). ב-10.4.2013 כתב דר' יונתן זץ "יש לבדוק אפשרות לגבי אוכל בד"ץ" (ע/8). במקביל חלה גם התדרדרות במערכת העיכול של העותר (ע/16).
- ו. אושרה לעותר הכנסת רופא פרטי. כבר ב-10.4.2013 בביקור במרפאת השיניים, הודיע העותר לרופא המטפל שהרופא הפרטי לא מסכים להיכנס לבית הסוהר למתן הטיפול וביקש שיוציאו אותו לרופא הפרטי (ע/8). העותר חזר על כך בהזדמנויות נוספות. כעולה מע/25 "האסיר מבקש טיפול אצל רופא פרטי. טופס נשלח לאישור מפקד".
- ח. בעיות השיניים לא באו, כמובן, על פתרון ובמהלך כל התקופה (עד חודש נובמבר 2016) הוא הגיע עוד עשרות פעמים למרפאת השיניים עקב דלקות בשיניים ובלסתות וכאבים עזים. בשלב מסוים נאמר לעותר כי הרופא הפרטי אינו רשאי לבצע לו שתלים משום שאינו מומחה (ע/26, ע/27, ע/28).
6. לעתירה צורף מכתב מיום 21.11.2016 מאת הרופא הפרטי בו הסביר מדוע נדרש המשך הטיפול. הוא ציין כי אם העותר לא יקבל המשך טיפול, עלול להיגרם לו נזק בלתי הפיך. ציין, כי לא יוכל להעניק את הטיפול הנדרש בין כותלי הכלא, כי נדרשות מספר פגישות וציוד רפואי מסוים וידרש לו יום עבודה שלם אם יצטרך להגיע לבית הסוהר, ואין באפשרותו לעשות כן.
- בשיחה טלפונית שקיים ב"כ העותר עם הרופא הפרטי ביום 27.12.2016 (בהפסקה שניתנה במהלך הדיון), הסביר הרופא כי הוא עושה את הטיפול בהתנדבות.
7. ב"כ העותר טען כי נסיבותיו הקשות של העותר והמצוקה הקשה אליה נקלע, הם הטעמים המיוחדים המצדיקים קבלת העתירה ואפילו אם הדבר כרוך בסטייה מההנחיות המנהליות.
8. המשיב הגיש כתב תשובה מעודכן והתנגד לקבלת העתירה מהנימוקים הבאים:
- א. התנגדות גורמי המודיעין - מחוות דעת גורמי המודיעין עולה כי קיים מידע שלא ניתן להעריך כוונותיו של העותר. בנוסף נטען כי העותר נשפט משמעית בחודש אפריל.
- ב. נטען, כי המשיב ער למצבו של העותר ועושה כל שביכולתו כדי לסייע לו. הוצעה לעותר, "בינתיים" במסגרת הטיפול הרפואי לו הוא זכאי (על פי סל השירותים הבסיסי של קופת חולים), אפשרות לשיניים תותבות, על פי שיקול דעתו של הגורם המקצועי המוסמך. העותר

סירב והודיע כי הוא רוצה לעשות שתלים, אולם הרופא הפרטי מסרב להגיע לבית הסוהר למתן הטיפול הרפואי.

ג. נטען כי על פי נהלי שב"ס, ביצוע שתלים יכול להיעשות רק על ידי מומחה לכירורגיית פה ולסת או מומחה למחלות חניכיים ולא צורף מסמך המלמד על מומחיותו של הרופא הפרטי.

ד. נטען כי מדובר בסדרת טיפולים ולא ביציאה חד פעמית לחופשה חריגה.

ה. התנגדות גורמי טיפול - מאחר והעותר מכחיש עבירותיו וסירב להשתלב בטיפול למכחישים בתחום עבירות המין, גורמי הטיפול התרשמו כי טרם בשלו התנאים ליציאה לחופשות, גם לא לחופשה חריגה.

בניגוד לעמדת גורמי הטיפול, העותר נבדק ב- 19.9.2016 על ידי מב"ן והומלץ על חופשה ראשונה בת 10 שעות בתנאים מגבילים. מב"ן אינם מתנגדים להסרת תנאי של מעצר בית באופן חריג וחד פעמי לשם הגעתו לטיפול שיניים.

ו. העותר אינו עומד בגדרי הפקודה להוצאה בליווי.

9. בדיון בפניי ב-6.12.2016 חזרה והדגישה ב"כ המשיב כי הרופא הפרטי לא הציג אישור לגבי מומחיותו ועל פי נוהלי שב"ס, תנאי לאישור הטיפול הוא רופא מומחה לכירורגיית פה ולסת.

באשר למידע המודיעיני - ב"כ העותר ביקש לקבל פרפרזה מורחבת יותר ובסופו של יום לא הוצג המידע.

(הערה: בשורות 25 ו-26 בעמ' 2 לפרוטוקול הדיון מיום 6.12.2016 נרשמו דברי ב"כ העותר ובטעות נרשמו כהמשך לטיעוני ב"כ המשיבים).

הדיון נדחה על מנת שיועברו למשיב פרטי מומחיותו של הרופא הפרטי. משאלה לא הועברו, מתבקשת המסקנה, מבלי לזלזל במקצועיותו של הרופא הפרטי שהוא אינו עונה להגדרה של רופא מומחה.

10. בישיבה ביום 27.12.2016 חזרה ב"כ המשיב על עמדתה (הנסמכת על עמדתו של רופא השיניים של הכלא), כי האופציות היחידות העומדות היום בפני העותר הן להסכים לתותבות או לבצע שתלים באמצעות מומחה בלבד.

בנוסף נטען כי הוצאתו של העותר למספר חופשות חריגות מרוקנת מתוכן את הוראות הפקנ"צ לפיהן

אסיר המסווג לקטגוריה א' אינו יכול לצאת לחופשות אלא רק לחופשה חריגה. נטען כי קבלת העתירה משמעותה, על בסיס עיקרון השוויון בין אסירים, שלא ניתן יהיה לסרב לאסירים אחרים, באותה קטגוריה, אם תוגש על ידם עתירה דומה.

11. דיון

א. פקנ"צ 04.40.00 קובע בסעיף 5 כי אסיר שסווג לקטגוריה א' (למעט אסירים המנויים בסעיף ו') תינתן חופשה רק מטעמים מיוחדים ורק באישור מפקד המחוז.

ב. סעיף 2 לפרק ח' לפקנ"צ הנ"ל מונה יג' טעמים מיוחדים. הטעם המיוחד הרלבנטי לענייננו מנוי בסעיף יב':

"רפואה - לצורך קבלת טיפול רפואי מחוץ לבית הסוהר, בתנאי שרופא שב"ס קבע שהאסיר זקוק לטיפול כאמור והטיפול אינו יכול להינתן באלו ממתקני שב"ס. במקרה של היזקקות ליותר מטיפול רפואי אחד, נדרשת חוות דעת רופא המחוז".

ג. פקודת נציבות 04.44.00 קובעת שכל אסיר, לרבות עציר, זכאי לקבל טיפול שיניים בכפוף לנהלי מחלקת רפואה.

ד. נוהל מחלקת רפואה מס' 03-1001 (להלן: "נוהל רפואה") קובע בסעיף 4 ס"ק 4.5 כי טיפול שיניים שיינתן לאסיר לא יכלול התקנת כתרים, גשרים ושתלים.

ה. סעיף 10 ס"ק 4.6 מאפשר לאסירים לקבל טיפול שיניים, כתרים, גשרים ושתלים על חשבונם, על ידי רופא מטעמם.

ו. לפי סעיף 10 ס"ק 10.2

"הרכבת גשרים, כתרים או שתלים תוכל להתבצע על ידי רופא פרטי בלבד ועל חשבון האסיר בהתאם לתנאים המפורטים בנוהל זה".

ז. סעיף 19.1.2 לנהל רפואה קובע:

"רופא השיניים של היחידה יחווה דעתו מבחינה מקצועית לעניין הצורך בהתקנת כתרים, גשרים או שתלים בפיו של האסיר".

עמוד 5

ח. מאחר ובתום הדיון התברר לי כי לא הוגשו ההנחיות להכנסת רופא שיניים פרטי לכלא ביקשתי בהחלטה נפרדת, לצרף את ההנחיות. ההנחיות הוגשו לי בבהמ"ש ביום 4.1.17 (שלא בדיון בענינו של העותר).

מדובר בנהלי שב"ס הכפופים לנהלי משרד הבריאות הקובעים כי רק מומחה לניתוחי פה ולסת רשאי לבצע ניתוח להחדרת שתלים, הנחיות "מינהל טיפול ושיקום אסירים מחלקת רפואה"

מטרתן של ההנחיות להסדיר קריטריונים רפואיים להכנסת רופא שיניים פרטי לטיפול באסירים.

סעיף ד. קובע: " **טיפולים המצריכים רופאים מומחים יעשו ע"י רופאים מומחים בתחומם ובעלי תעודת מומחה מטעם משרד הבריאות הישראלי. (השתלות, חידוש טיפולי שורש מסובכים, ניתוחי חניכיים).**"

סעיף 14. (תחת הכותרת "הנחיות כלליות וסייגים) קובע: "**במהלך הטיפול האסיר נזקק לניתוח חניכיים, השתלות, חידוש טיפול שורש...הטיפול יבוצע אך ורק ע"י רופאים מומחים בתחומם"**

12. כולם מסכימים כי שינוי של העותר במצב גרוע והוא זקוק לטיפול רפואי דחוף. בעיות השיניים גרמו וגורמות לו למגבלות משמעותיות באכילה ובמערכת העיכול. במהלך השנים הומלץ על ידי הרופאים לספק לו אוכל רך וזה לא סופק לו עקב בעיות כשרות (בד"צ) (בעתירה קודמת של העותר שנדונה בפניי, עת"א 26855-12-12 (להלן: "**עתירה קודמת**"), שעניינה היה בשני נושאים - קבלת אוכל רך ובקשה להוצאתו לטיפול שיניים לרופא פרטי הודיע העותר שבשל קשיי האכילה והלעיסה שיש לו הוא מבקש לקבל את המוצרים (בד"צ) לא מבושלים והוא יבשל ויטחן אותם).

13. התייחסותו של רופא השיניים מכלא רימונים צורפה לכתב התשובה וכעולה ממנה שב"ס מודע למצב השיניים של העותר מאז כניסתו למאסר. אושרה הכנסת רופא פרטי לצורך בדיקה ותוכנית טיפול. אולם, הרופא הפרטי לא הסכים להגיע לבית הסוהר, גם לא לאחר שיחת טלפון של רע"ן שיניים ד"ר פניי זוהר.

14. נכון להיום הרופא הפרטי לא פגש בעותר ולא בדק אותו מאז הטיפול הקודם, עובר לכניסתו של העותר למאסר. משכך, לא הוגש מטעמו כל מסמך המפרט את ממצאי הבדיקה ותוכנית טיפול.

החופשה החריגה הראשונה שמבקש העותר, היא לצורך בדיקה במרפאתו של הרופא הפרטי.

15. בצדק טענה ב"כ המשיב כי כאשר בוחנים בקשתו של העותר לצאת למספר חופשות חריגות לצורך טיפול שיניים אצל רופא פרטי, יש לשקול מה תהייה ההשלכות לגבי אסירים אחרים. לשיטתה של ב"כ המשיב, אפילו בנסיבותיו הלא פשוטות של העותר, אין להיעתר לעתירה. נטען כי במצב בו אושרה כניסתו של רופא פרטי לכלא ולחילופין, הפתרון הרפואי שהוצע לעותר (הרכבת תותבות), החלטת

המשיב סבירה ואין להתערב בה. זאת ועוד, ביצוע השתלים אפשרי רק על ידי רופא מומחה.

באפריל 2013 נדונה בפניי, כאמור, עתירה קודמת של העותר באותו נושא - כנגד החלטת המשיב לא לאפשר לעותר לצאת לטיפול שיניים פרטי לצורך ביצוע שתלים. גם אז כמו היום הרופא הפרטי הוא ד"ר קאסום. המשיב התנגד בטענה כי הרופא הפרטי איננו מומחה להרכבת שתלים ולפיכך התנגד לעתירה. עורך הדין שייצג את העותר בעתירה הקודמת, הודיע שהטיפול יבוצע על ידי רופא מומחה בנוכחותו של ד"ר קאסום ויתחייב למסור פרטיו של הרופא המומחה.

השתלשלות העניינים כפי שעולה מתיקו הרפואי של העותר מלמדת כי לא הוגשו פרטיו של רופא מומחה, ולא נעשה דבר לקדם עניינו של העותר ומצב שינוי רק החמיר.

לא בכדי התייחסתי לעתירה הקודמת. ללמדנו, שעמדת המשיב בנקודה זו אינה חדשה לעותר.

אני דנה בעתירות אסירים מזה שנים ותיאמר האמת כי לא זכור לי מקרה קשה ואומלל כמו זה של העותר. אני סבורה, כי מצב שינוי הקשה של העותר, והעדר יכולת כלכלית, מחייב התייחסות שונה מבלי שיופרו שיקולי השוויון בין האסירים. אלמלא ההנחיה הקיימת לגבי מומחיותו של הרופא הפרטי, הייתי שוקלת בחיוב הוצאתו של העותר לטיפול הרפואי הפרטי.

זכותו של העותר לבחור את הטיפול הרפואי המקובל עליו, עומדת לו כל עוד היא אינה נוגדת את הוראות פקודות שירות בתי הסוהר וחובתם של שלטונות שב"ס לקיים חובתם. היינו שמירה על כללי הביטחון, הסדר, ביטחונם של האסירים ובריאותם. זכות זאת של העותר אינה זכות מוחלטת וקיומה נבחן ע"י מציאת האיזון הראוי בין האינטרסים השונים.

ההגבלה לגבי רופא שיניים פרטי, הדורשת רופא מומחה נועדה להגן על בריאותם של האסירים ולא להכביד איתם, אפילו אם לכאורה במחשבה ראשונה יש נטיה לחשוב אחרת.

לא ניתן להשלים עם מציאות בה יסכים שירות בתי הסוהר "להפקיר" את בריאותם של אסירים בידי מי שלא הוכיח את מומחיותו, באותם מקרים ספציפיים שלדעת הגורמים הרלוונטיים במחלקת הרפואה בשב"ס מחייבים מומחיות מיוחדת.

סיכומי של דבר, הרופא המוסמך בשב"ס פעל על פי הנהל הקיים ולא מצאתי כי יש להתערב בהוראות הנוהל ובהחלטת המשיב.

ההחלטה תשלח לצדדים.

ניתנה היום, ז' טבת תשע"ז, 05 ינואר 2017, בהעדר הצדדים.

